

Üretimde katma değer sağlamalıyız

« Önümüzdeki dönemde sanayimizin rekabet gücünü artırmaya yönelik adımların atılması için mevcut zihniyetin değişmesi gereklidir. Ortada Çin rekabeti ile alakalı, uzun vadeli, bir sorun vardır. Artık hem özel hem de kamu sektöründeki karar alıcıların orta ve uzun vadeli düşünmeye alışmaları gerekmektedir »

M. Rifat HİSARCIKLIÖĞLU
TOBB Başkanı

Bundan yaklaşık 25 yıl önce, 1980'lerin başında, sanayi katma değeri Türkiye'de 15 milyar dolar, Kore'de 35 milyar dolar ve Çin'de 60 milyar dolar idi. 2004'e gelindiğinde, Türkiye'deki sanayi katma değeri 60 milyar dolara, Kore'de 240 milyar dolara Çin'deki ise 870 milyar dolara yükseldi. Yani, bizim attığımız her bir adıma karşılık Kore iki adım, Çin ise dört adım atıyor.

Öte yandan sanayimizin eskiye kıyasla ithal ara girdiye daha çok gereksinim duyan bir yapıya dönüştüğü söylenebilir. Bu durum ülkemiz için bir risk teşkil etmektedir, dolayısıyla bu dönüşümün iyi yönetilmesi gerekmektedir. Türkiye ekonomisinin dış ticaret açığı sorununun yapısal çözümü orta vadede mümkündür. Sanayinin ve ihracatın yapısı iki haftada değişmeyecektir. Sanayi politikası çerçevesine duyulan ihtiyaç bu noktada kendini iyiden iyiye hissettirmektedir.

Önümüzdeki dönemde sanayimizin rekabet gücünü artırmaya yönelik adımların atılması için mevcut zihniyetin değişmesi gereklidir. Ortada Çin rekabeti ile alakalı, uzun vadeli, bir sorun vardır. Artık hem özel hem de kamu sektöründeki karar alıcıların orta ve uzun vadeli düşünmeye alışmaları gerekmektedir. Satranç oynamayı çok iyi bilen rakiplerimizle, tavla oynayarak rekabet edemeyiz. Bizlerin de artık satranç oynamayı, stratejik planlamayı ve davranmayı acil olarak öğrenmemiz gerekmektedir.

Burada "Hükümet şu sektörleri desteklesin" demiyoruz. Sanayi politikası, girdi maliyetlerini düşürmeye ve verimliliği artırıcı faaliyetlere odaklanmalıdır. İstihdam maliyetleri konusunda, insan sermayesi alanında, bilgi teknolojileri ve Ar-Ge alanlarında, enerji ve ulaştırma gibi hayati konularda hükümetin neler planladığı, sanayiye nasıl destekleyeceğine dair ne gibi stratejileri olduğu açıklanmalıdır. Bunlar yapılırsa yıldız sektörler ortaya çıkacaktır.

Kayıtdışı ile mücadele yeniden yapılanma sürecinin parçası olmak durumundadır. Bazı sektörlerdeki verimlilik artışları sonucunda,

Türkiye ekonomisi kendiliğinden kayıt içine girmeye başlamıştır. Hükümetin bu süreci hem destekleyici hem hızlandırıcı adımları atması gerekmektedir. Aksi takdirde, yanlış vergi uygulamalarıyla son yıllarda kayıt içine girme sürecinde kazanılmış olanlar kaybedilecektir.

Küresel ölçekte rekabet üstünlüğüne sahip olduğumuz ya da mevcut konjonktürde gelecek vaat eden sektörlerimiz belirlenerek teşvik edilmeli ve girişimcilerin bu sektörlere yatırım yapmaları özendirilmelidir. Bunun tek yolu devletin teşvik dağıtması değildir, özel sektörü bilgilendirici çalışmalar ve spesifik sektörlerle yatırım yapmanın önündeki devletten kaynaklanan engellerin kaldırılması da bu yönde atılacak önemli adımlardandır.

Sanayi politikasının bu hedefe yönelik olarak tasarlanması gerekmektedir. Komşu kâr ediyor diye onun yaptığının aynısını kopyalama anlayışını değiştirecek, komşunun yaptığına ben nasıl değer katarım anlayışını destekleyecek politikalar (güçlendirilmiş kümeler stratejisi) hayata geçirilmelidir.

TOBB'un düşünce kuruluşu TEPAV, DPT ile ortak bir çalışma başlatarak bu konuda ilk somut adımları gerçekleştiriyor. Yapılan çalışma iki başlık altında toplanabilir. Birincisi, Türkiye'de iş yapmanın ve verimliliğin önündeki engellerin tespiti ve nasıl kaldırılacaklarına dair öneriler getirilmesidir. İkinci olarak firmalarımızı sektörel bazda rekabet gücü yükselecek alanlara yatırım yapmak üzere yönlendirecek bir kamu-özel sektör diyalog mekanizmasının kurulması önerilmektedir.

Bu çalışmanın temel sebebi, Türk imalat sanayisinin, küresel ekonomiye hızla entegre olmasına karşın, bu entegrasyonun belli bir stratejiden yoksun bir şekilde gerçekleşmekte oluşudur. Bu durumun en güzel örneği, tekstil – hazır giyim – konfeksiyon sektörlerinde yaşanmıştır. Dünya çapında kotaların 2005'te kalkacağı, yıllar öncesinden belli olduğu halde; işadamlarımız ve kamu idaremiz bu konuda zamaında net bir strateji geliştirememişlerdi.

Bu yüzden bugün rekabet gücümüzün azaldığı bu sektörlerde, uzun bir süre önemli yatırımlar yapılmış ve bu yatırımlar teşvik edilmişti. Kamu – özel sektör arasında bir diyalog mekanizması kurulamazsa, bundan sonra da benzer stratejik hataların yapılacağı açıktır.

Otomotiv ve TV üretimi gibi, katma değeri yüksek ürünler üretiyoruz. Ama bunların ana parçalarını ithal ediyoruz. Eğer yatırım teşvik sistemi sektörlerle göre farklılık göstermiş olsaydı, bugün sıkıntı yaşayan sektörlerle bir çıkış yolu olur, ihracatın ithalata bağımlılığı azaltılırdı.

Türk sanayicileri olarak artık emek-yoğun sektörlerden, daha fazla katma değer içeren, teknoloji ağırlıklı sektörlerle geçilmesi gerektiğinin, farkındayız. Ama, istihdama ve ihracata zarar vermeden, bu dönüşümü kolay ve hızlı yapacak, mekanizmalar gerekiyor. Yapılması gereken, tüm sektörlerde, katma değeri yüksek faaliyetlere yönelmeyi teşvik etmektir. Bu nedenle, stratejik koordinasyon sağlayacak bir kamu – özel sektör diyalog mekanizmasına ihtiyacımız bulunmaktadır.